

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ระเบียบ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ หัวข้อต่อไปนี้

1. กรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น
2. แผนพัฒนาการศึกษาของเทศบาลเมืองปากพอง ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545 - 2549)
3. การปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านวิชาการ
ด้านงบประมาณ
ด้านการบริหารงานบุคคล
ด้านการบริหารทั่วไป
5. มโนทัศน์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น

นโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น

กรอบนโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตลอดจนนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแยกมาจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ทำหน้าที่ประสานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2545 : 1 – 7)

กรอบนโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาคือ

1. ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คือสิทธิของปวงชนชาวไทยในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาอบรม จัดการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของท้องถิ่นตลอดจนสิ่งแวดล้อม

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือสิทธิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ประสานส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาได้มาตรฐานและให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรการลงทุน งบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินเพื่อการศึกษา

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ เทศบาลและเมืองพัทยา องค์กรบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพ การจัดการศึกษา บำรุงศิลปะ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม กีฬา การอนามัย

4. มติคณะรัฐมนตรี 4 กันยายน 2533 คือการขยายการศึกษาภาคบังคับเพิ่ม 3 ปี ในสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา การขยายบริการให้ความรู้สายอาชีพระยะสั้น การศึกษานอกระบบ การจัดกิจกรรมเยาวชนในรูปแบบต่าง ๆ

5. มติคณะรัฐมนตรี 16 มีนาคม 2542 คือรัฐสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และกำหนดบทบาทของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่ากรอบนโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น เป็นการมุ่งเน้นถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชน โดยรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน จัดให้มีการฝึกอาชีพ การอบรม การบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดกิจกรรมต่าง ๆ

แนวทางการจัดการศึกษาท้องถิ่น

เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับกรอบนโยบายการจัดการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดแนวทางในการบริหารการศึกษาของท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2545 : 8 – 18) คือ

1. การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน เป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้แก่ เด็กปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อม ของเด็กเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การบริหารการศึกษาระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยรัฐ ท้องถิ่น เอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์การเรียนด้านเครื่องแต่งกาย สมุด หนังสือ เครื่องเขียน ทุนการศึกษา บุคลากร อาคารเรียน การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาประยุกต์ใช้ในการ เรียนการสอน โดยส่งเสริมผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิทยากร การวางแผนด้านบุคลากร งบประมาณ และ อาคารสถานที่
3. การบริการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาหรือบริการ ได้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ตามความสนใจ และให้เป็นวิถีชีวิตแก่ชุมชนตาม ความเหมาะสม ความต้องการของท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการดำเนินการ เช่น การตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์เยาวชน การกีฬา การศาสนา วัฒนธรรม การศึกษาอบรม การฝึก อาชีพ เป็นต้น การส่งเสริมให้ผู้ปกครองครัว ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการเสริม สร้างพัฒนาการที่ดีแก่เด็กและเยาวชน
4. การจัดมาตรฐานการศึกษา เป็นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และ การบริการให้มีคุณภาพ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรม การมีส่วนร่วมของนักเรียน การนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา
5. การจัดการด้านสุขภาพอนามัยเป็นการรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และนักเรียนมีสุขภาพ อนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง ให้ครู อาจารย์ ให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน เยาวชน ถึงพิษภัยยาเสพติด โดยจัดกิจกรรมสอดแทรกในการเรียนการสอน กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เช่น วันต่อต้านยา เสพติด วันเด็กแห่งชาติ วันสำคัญทางศาสนา โดยการจัดกิจกรรม การประกวด แข่งขันวาดภาพ ระบายสี บทความ จัดกิจกรรมนันทนาการ การรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์จัดกิจกรรมปลูกฝังการใช้ เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เช่น การเล่นกีฬา เล่นดนตรี เป็นต้น การจัดกิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ ห้องสุขา ที่ทิ้งขยะ ทางระบายน้ำ
6. การพัฒนาประชาธิปไตย เป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ ครู นักเรียน เยาวชน ประชาชน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ของชุมชน ท้องถิ่น
7. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการระดมจากภาครัฐ ด้านงบประมาณในการ จัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน และประชาชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นทุกขั้นตอน เช่น การบริจาคเงิน สิ่งของ การให้ทุนการศึกษา

สรุปได้ว่าแนวทางในการจัดการศึกษาท้องถิ่น เป็นแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับชั้นทั้งระดับการศึกษาก่อนวัยเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษานอกระบบ โรงเรียน การฝึกอาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ

แผนพัฒนาการศึกษาของเทศบาลเมืองปากพอง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549)

ข้อมูลด้านการศึกษา

เทศบาลเมืองปากพองมีภารกิจด้านการจัดการศึกษา 5 ประการ ได้แก่

1. การจัดการศึกษาปฐมวัย
2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การจัดการศึกษาให้ความรู้ด้านอาชีพ
4. การจัดการส่งเสริมด้านกีฬานันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน
5. การดำเนินงานด้านการศึกษา การบำรุงศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น

และวัฒนธรรม

การบริหารจัดการภารกิจทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้น เทศบาลได้ใช้รูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย อาทิ การจัดการศึกษาในระบบ ซึ่งจัดตั้งแต่ระดับอนุบาลศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 6 โรงเรียน นอกจากนั้นยังมีศูนย์เด็กเล็กของเทศบาลจำนวน 1 ศูนย์ อยู่ในการควบคุมดูแลและการบริหารจัดการ